

campo ili o utopiji praznine

U TRI SLIKE

slika prva
campo je predmet rasprave. campo je predmet želja.
campo je [ne]planiran.
campo je izgrađen.
campo je mjerljiv i protežan.
campo je daleka prošlost i bliska budućnost.
campo je sada i ovdje.
campo je grad.
campo je šupljina u izgrađenom tkivu.
campo je trg.
campo je užarena ploča. campo je sjenovit.
campo je mjesto.
campo je mjesto susreta.
campo je mjesto dokolice.
campo je mjesto osamljenosti.
campo je događaj.
campo je trgovište, karneval, lunapark.
campo je pun priča i slojeva.
campo je nužan.
campo je doživljaj.
campo je prisutan. campo je trenutak.
campo je nakrcan. campo je prazan.
campo je ispunjen ljudima i životinjama.
campo je slobodan.
campo je moguć.

slika druga / Campo je praznina. Gotovo ništa više. Čak mu je i naziv općenit. Zvuči doslovno poput zdjele ili žlice. Jednostavan, bez dvojakog značenja ili skrivene namjere. Pripada općem urbanom konsenzusu, no svrha njegova postojanja na prvi pogled nije jasna. Praznine su u gradu bitne jer predstavljaju fizički i mentalni prostor odmaka, opuštanja i refleksije te omogućuju spontane načine viđenja sebe i sredine. One su neophodne poput spavanja, svakodnevnog prekida budnosti, za obnavljanje, pokretanje i oblikovanje mentalnih slika. Praznine predstavljaju prostorni, relacijski i vremenski potencijal za složeni, međusobno ovisni svijet. Bjeline na karti mogu se promatrati kao uvećani isječci društva s mnoštvom nepredvidivih događaja i paralelnih entiteta. Postoji puno različitih bjelina – javnih prostora – mostovi, ulice, plaže, perivoji i šetališta, dječja igrališta, sportski tereni, sajmovi, stajališta, parkirališta. Oduvijek postoje i oni u kojima nije unaprijed upisano što trebamo činiti ili čime se trebamo baviti, što upijati, misliti ili doživjeti. Na prvi pogled neodređeni i pusti, privlače nas svojom otvorenošću otkrivajući ponešto o navikama trenutnih prolaznika, ali i stanovnika proteklih vremena. Dok fizička stvarnost nadjačava onu virtualnu na takvim mjestima, postajemo svjesni svog tjelesnog postojanja u neposrednom prostoru. Paradoksalno, jasno određeni perimetar i [dis]kontinuitet kroz vrijeme pridonosi njihovoj

prostornoj dinamičnosti. U svakom trenutku naizgled daleki vremenski periodi, za razliku od udaljenosti među objektima, u prostoru se približavaju, preklapaju i umnažaju. Oni kroz vrijeme prostornim uslojavanjem i oblikovanjem stvaraju mjesto intenzivne osjetilnosti, jedinstvenog identiteta i neprekidnog izvora zbivanja. Mjesto tada postaje kulturni čin. Campo [ni]je tek prazan ili [ne]ispunjen prostor. Boravak na njemu dovoljan je užitek bivanja. Bez insceniranog događaja i projektirane kulise manipuliranog prostornog doživljaja posjetilac sâm spontano kreira zbivanje, sudjeluje u događaju ili tek upija atmosferu prostora. Takvi prostori rađaju se nekom skrivenom višestoljetnom logikom ili koincidencijom, primarno kao mjesta okupljanja, druženja i boravka. Njihovo međusobno povezivanje u [ne]pravilne i [ne]planirane rute čini ljudske aglomeracije gradom. Što je ta gustoća veza veća, a intenzitet komunikacija brži, oslobađa se jača snaga od presudne važnosti za opstanak urbaniteta. Prožet javnim prostorima, grad čini elementarni životni okvir nužan za naše prisvajanje svijeta. Te prostore određuje neograničena protežnost – svakim osobnim prisustvom pojedinca oni bivaju drukčiji, istovremeno zadržavajući vlastitu cjelovitost. Upravo taj svakodnevni transformacijski potencijal prilagodljivosti – trajna otvorenost za intervencije i interpretacije – ono je najvažnije što trebamo znati o campu. Uvriježeno se o njemu

razmišlja kao o velikom mjestu u gradu koje je lako pronaći, kao šupljini unutar gustog tkiva kuća koju prepoznajemo i prema kojoj se orijentiramo. Ti prostori su gradu predodređeni, ali kako se svijet puni brže nego što ga uspijevamo razumjeti i prihvatiti, tako nam njihova suština izmiče. U nemjerljivoj množini svega, u nekontroliranom nagomilavanju tehnologija, građevina, infrastrukture i sveopćoj zagušenosti informacijama, besmisлом i pasivnošću, čini se da fizički prostor preostaje kao jedini doista slobodan medij za neodređeno, neregulirano, proizvoljno bivanje, bez nužnosti kauzalnih veza. Možemo ga doživljavati kao poluprazan ili napola pun. Stalna izmjena zbivanja unutar nastanjenog ruba i slobodne sredine prostora čini ga u jednom trenutku nazgled pustim, a već u idućem zaglušujuće prepunim svega. Nad njime i u njemu se u mjerljivim intervalima komešaju slojevi u rasponu od parajuće jeke, koja se sa svakom novom refleksijom gubi kroz prazninu i nestaje u gluho doba noći, do rastućeg šuma zujanja i buke neovisnih razgovora, samodostatnih misli i samodopadnih pogleda u svakodnevicu. No takva mjesta sposobna su od prostora trenutka preobraziti se u prostore zbivanja. Jednom kada se različitosti usuglase, šum poprima jasniji zvuk, a prostor počinje odzvanjati harmonijom tonova. U tako nastalom skladu pojedinac postaje dio cjeline veće od sebe samog, utopljen u euforiji mnoštva. Riječ campo u sebi sa-

drži još jedan dodatni sloj – onaj utopijski. Pritom se idealno zamišljeni prostor savršene ljepote, bogate prošlosti ili projektirane budućnosti čini tek kao efemerna senzacija. Utopija je ovdje [ne]ostvariva zamisao, težnja k nehijerarhijskom, slobodnom, dinamičnom, prilagodljivom, otvorenom, egalitarnom prostoru pluralizma i različitosti. Takav prostor zamišljamo kao poznat i oduvijek prisutan, začudan i stvaran. On pruža određenu sigurnost, utočište u svakodnevicu te omogućuje zaustavljanje i promatranje tla pod nogama, pročelja po rubu, neba iznad nas te njihovo stapanje u jedinstveni prostorni doživljaj. Ono što smatramo uobičajenim, ujedno je i začudno. Tek detaljnijim proučavanjem taktilnosti materijala, mirnoće zraka i strujanja mirisa, kontrasta osunčanih ploha i oštih sjena, poistovjećivanjem s prolaznicima ili prepoznavanjem vremena nastanka, mjesto može poprimiti oblik artikulirane misli. Na granici nestalnosti i identiteta samo trajna otvorenost i prilagodljivost takvih prostora u određenom vremenu s izmjenom različitih sadržaja može stvoriti mjesto, doživljaj i događaj. Između odsutnosti i ispunjenosti, vidljivog i skrivenog, oni pobuđuju različita iskustva i usporedo potiču na mnoštvo prostornih scenarija – ustaljenih i osobitih, pojedinačnih i skupnih, dominantnih i neprimjetnih, dok ih njihovi korisnici, ljudski i životinjski, nastanjuju u vremenskoj koincidenciji trenutka. Taj trenutak nazivamo campo.

